

PÕLTSAMAA VALLAVALITSUS

Taimi Lutsar
taimi.lutsar@poltsamaa.ee

Teie 22.03.2024

Meie 22.04.2024 nr 1-9/2024/885-1

Vastus T. Lutsari arupärimisele

Esitasite 21.03.2024 toimunud Põltsamaa Vallavolikogu istungil arupärimise. Arupärimises viitate 08.03.2024 kõikidele omavalitsustele saadetud õiguskantsleri märgukirjale, milles selgitatakse väljaspool kodu osutatava ööpäevaringse üldhooldusteenuse korraldamisel hoolduskulude katmise ja vastava piirmäära kehtestamise põhimõtteid. Toote välja, et Põltsamaa vallavalitsus on 26.02.2024 määrusega nr 2-2/2024/1 kehtestanud väljaspool kodu osutatava ööpäevaringse üldhooldusteenuse kulude katmise piirmääraks 600 eurot ning leiate, et sellest ei piisa hooldusteenust vajava inimese hoolduskulude katmiseks vastavalt seadusele. Küsite, mida Põltsamaa vallavalitsus ette võtab, et seadust täita ja millal seda teha plaanib.

Nagu õiguskantsler oma märgukirjas viitab, reguleerib hoolduskulude katmise kohustust sotsiaalhoolekande seadus § 22¹. Kohalikud omavalitsused peavad piirmäära kehtestades arvestama ka sellega, et sotsiaalhoolekande seaduse järgi peaks hooldekodu, kuhu inimene elama asub, olema inimese püsivast elukohast mõistlikul kaugusel. Oluline on, et inimese kaetav osa oleks talle jõukohane, et liiga suur tasu ei sunniks teda hooldekodukohast loobuma. Lisaks on Sotsiaalkindlustusamet koostanud väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse juhendi, mis muuhulgas reguleerib ka hoolduskulude katmist. (<https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/media/3137/download>). Sotsiaalkindlustusameti kodulehelt on leitav info hoolduskulude piirmäärade kohta omavalitsuste lõikes ja ööpäevaringset hoolekandeteenust pakkuvate asutuste nimekiri koos kehtivate teenushindadega.

Õiguskantsler on märgukirjas viidanud asjaolule, et võrreldes omavalitsustes kehtivaid piirmäärasid väljaspool kodu osutatava ööpäevaringse üldhooldusteenuse maksumusega, selgub, et mitme valla või linna piirmäär ei võimalda:

- 1) katta ühegi hooldekodu teenuse hinnas sisalduvat inimese hooldamise kulu või
- 2) inimesel saada hooldekodukohta koduvallas või -linnas ega mõnes muus inimese elukohast mõistlikul kaugusel asuvas kohas (arvestades transpordiühendusi), kui ta seda soovib.

Nagu Te välja toote, on Põltsamaa Vallavalitsus 26.02.2024 kehtestanud 1. aprillist hoolduskulude piirmääraks 600 eurot kuus ühe inimese kohta. Ööpäevaringset hoolekandeteenust pakkuvate

asutuste nimekirjast koos kehtivate teenushindadega selgub, et Eestis on kokku 69 teenust pakkuvat asutust, kelle teenuse hoolduskulude määr on 600 eurot või alla selle. Eestis kehtestatud keskmine piirmäär hoolduskulude katmiseks ööpäevaringsel teenusel väljaspool kodu on 585 eurot inimese kohta kuus ning Jõgeva maakonna keskmine piirmäär on 408 eurot.

12. detsembril 2023. aastal toimus Sotsiaalministeeriumi algatusel kohtumine, kus Põltsamaa valda esindasid vallavanem, sotsiaalosakonna juhataja ning rahandusosakonna juhataja. Lisaks osalesid kohtumisel Sotsiaalkindlustusameti ning Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi esindajad. Kohtumise teemaks oli riigi esindajate soov arutleda hooldusreformi rahastuse piisavusest ja põhimõtetest, sest Põltsamaa vald on üks nendest omavalitsustest, kus hoolduskulud on reformi tagajärjel hüppeliselt kasvanud. Sellel kohtumisel juhtisid riigi ametite esindajad Põltsamaa valla tähelepanu sellele, et Põltsamaal on kehtestatud Eesti keskmisest oluliselt kõrgem hoolduskulude piirmäär ning andsid soovitusi selle üle vaatamiseks.

Sotsiaalhoolekande seadus § 22¹ lõige 3 ütleb, et kohaliku omavalitsuse üksus võib kehtestada käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud kulude (hooldustöötajate ja abihooldustöötajate tööjõukulud, tööriietuse ja isikukaitsevahendite kulud, tervisekontrolli ja vaksineerimise kulud ning koolituse ja supervisiooni kulud) tasumise piirmäära, mis tagab teenuse saajale teenuse kättesaadavuse. Üldhooldusteenuse korraldamise juhendis kohalikele omavalitsustele, peatükis 4.3.1, on välja toodud, et kui inimese poolt valitud hooldekodus on hoolduskulud kohaliku omavalitsuse piirmäärast kõrgemad, siis tuleb ülejäänud summa inimesel endal tasuda. Samuti jääb võimalus valida ja minna hooldekodusse ilma kohaliku omavalitsuse poole pöördumata ning tasuda kõik teenuse kulud ise. Lisaks reguleerib kulude katmist omavalitsuse poolt ka Põltsamaa vallas kehtiv sotsiaalhoolekandelise abi andmise kord, mille 2. jagu § 76 lõiked 7 ja 8 ütlevad, et tulenevalt inimese ning tema lähedaste majanduslikust olukorrast, võib taotleda kohaliku omavalitsuse eelarvest hüvitatava osa suurendamist ning **vajaduspõhiselt täiendavad kulud valla eelarvest ka kaetakse**. Põltsamaa valla 2024. aasta eelarves on selle kuluga arvestatud.

Õiguskantsler juhib tähelepanu, et *võrreldes omavalitsustes kehtivaid piirmäärasid ei võimalda mitme linna või valla piirmäär inimesel saada hooldekodukohta koduvallas või -linnas ega mõnes muus inimese elukohast mõistlikul kaugusel asuvas kohas (arvestades transpordiühendusi), kui ta seda soovib.*

Nagu olete arupärimises välja toonud, on Põltsamaa vallas ööpäevaringset hooldusteenust pakkuvaid asutusi kolm: Lustivere Hooldekodu, AS Lõuna-Eesti Hooldekeskus Põltsamaa Kodu ja Põltsamaa Tervis Sõpruse Kodu. Hoolduskulud 15. aprill 2024 kehtivale hinnakirjale on nendes vastavalt 700 eurot, 720 eurot ning 850 eurot.

Tõepoolest on kõikide Põltsamaa valla territooriumil asuvate hooldekodude kohatasu kõrgem, kui Põltsamaa vallas kehtestatud hoolduskulude piirmäär. Piirmäära kehtestamisel arvestati aga ka Põltsamaalt mõistlikus kauguses asuvate hooldekodude hoolduskuludega. Mõistliku kaugusena on arvestatud kuni 60 km, sest ka paljud teised teenused (nt osa arstiabist) on meil kättesaadavad nt Tartus või Viljandis. Üldhooldusteenuse saajaid on meil kogu aeg olnud ja on ka täna kaugemal, kui Põltsamaa vallas (nt Jõgeval, Pilistveres). Ja kui inimesel endal või tema lähedastel pole võimalik transpordiühenduse puudumise tõttu sinna teenusele jõuda, siis aitab seda korraldada vallavalitsus pakkudes sotsiaaltransporti.

Ülaltoodule tuginedes leiame, et Põltsamaa Vallavalitsuse 26.02.2024 määrusega nr 1 kehtestanud väljaspool kodu osutatava ööpäevaringse üldhooldusteenuse kulude katmise piirmäär, mis jõustus 1. aprillil 2024, võimaldab inimesel saada teenust ning valida endale sobiv teenusepakkuja ning Põltsamaa Vallavalitsuse tegevus on kooskõlas seadusega.

Ühtlasi on Põltsamaa Vallavalitsus saanud 11.04.2024 Riigikontrollilt teavituse, mille kohaselt alustatakse auditi läbiviimist seoses hooldereformi rahastamisega. Audit keskendub hooldereformi rahastusmudeli tõhususele ning sellega seonduvalt reformi esialgsetele tulemustele, rahastamismudeli üleschitusele ja reformiga kaasnenud riskidele. Uuritakse muuhulgas reformijärgseid muutusi üldhooldusteenuse nõudluses ja pakkumises ning inimeste omaosaluse suuruses. Hinnatakse ka Sotsiaalministeeriumi tegevust rahastamismudeli kujundamisel, Sotsiaalministeeriumi ja omavalitsuste tegevusmudeli rakendamisel ning Sotsiaalkindlustusameti tegevust rahastamisreeglite järelevalves. Lisaks hinnatakse Sotsiaalministeeriumi tegevust reformiga kaasnenud riskidele reageerimisel. Auditiga alustatakse käesoleva aasta aprillis ning lõpetatakse 2024. aasta IV kvartalis.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Karro Külanurm
vallavanem